

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.1.021/2023/10.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Dr. Schmidt Péter, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. június 25.
Az ügy tárgya: garázdaság büntette
Terhelt: II. rendű
Első fok: Szigetszentmiklósi Járásbíróság, 3.B.184/2020/67., ítélet, tárgyalás, 2021. január 11.
Másodfok: Budapest Környéki Törvényszék, 5.Bf.186/2021/72., ítélet, nyilvános ülés, 2022. március 18.
Az indítvány előterjesztője: a II. rendű terhelt
Az indítvány iránya: a II. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a garázdaság büntette miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Szigetszentmiklósi Járásbíróság 3.B.184/2020/67. számú és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bf.186/2021/72. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Szigetszentmiklósi Járásbíróság a 2021. január 11-én kihirdetett 3.B.184/2020/67. számú ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként

elkövetett garázdaság büntetében [Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont] és társtettesként elkövetett garázdaság büntetében [Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és c) pont]. Ezért mint visszaesőt – halmazati büntetésül – 2 év 4 hónap börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt legkorábban a szabadságvesztés 3/4 részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Emellett elrendelte a vele szemben a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 7.Fk.XX.809/2012/105. számú határozatával kiszabott 1 év 4 hónap fiataalkorúak fogház büntetés végrehajtását.

[2] A védelmi fellebbezések folytán másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. március 18-án meghozott 5.Bf.186/2021/72. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű terheltre nézve megváltoztatta; megállapította, hogy a Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és c) pontja szerint minősülő garázdaság büntette esetében bűnsegéd, továbbá, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható, egyebekben az elsőfokú ítéletet a tekintetében helybenhagyta.

[3] 2. A jogerős ítéletben megállapított tényállás a következő:

– A II. rendű terhelt a felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett I. rendű és III. rendű terheltekkel tanú 1 társaságában 2017. augusztus 24. napján 22:40 óra körüli időben a város 1-ben lévő út 1-en közlekedtek az I. rendű terhelt által vezetett külföldi forgalmi rendszámú, BMW X5 típusú személygépkocsival. Haladásuk során, az út 1-en utolérték a II. számú tanú által vezetett személygépkocsit, amelyben ekkor a jobb első ülésen ült az I. számú tanú, valamint a hátsó üléseken 1 és 5 éves gyermekük.

– Az I. rendű terhelt a fényszóróval többször rávillogott a helyismeret hiányában, lassabban közlekedő II. számú tanúra, a töltőállomás mellett lévő körforgalmat követően pedig – a főváros irányába haladva – meg is előzte, majd megállt előtte úgy, hogy a II. számú tanú az I. rendű terhelt által vezetett gépkocsit kikerülni nem tudta. Ezt látva a II. számú tanú dudálással jelzett az I. rendű terheltnak, aki ennek hatására elindult, de az út 1 végén található autópálya felhajtónál lévő körforgalom előtt ismét megállt úgy, hogy a körforgalomba történő behajtást megakadályozta, ezzel a II. számú tanút újfent megállásra kényszerítve.

– Ezt követően az I. rendű terhelt egy fegyvernek látszó tárggyal a kezében, a II. rendű és a III. rendű terheltekkel együtt kiszállt a gépkocsiból, majd a II. számú tanú által vezetett gépkocsihoz mentek, ahol vélt közlekedési nézeteltérésük miatt az I. rendű terhelt fenyegetően kérdőre vonta az I. és II. számú tanúkat, illetve trágár szavakkal illette őket. Amikor az I. számú tanú jelezte, hogy rendőrt hív, és azt is közölte, hogy a rendőrségen dolgozik, akkor az I. rendű terhelt az I. számú tanú szidalmazását, fenyegetését még hevesebben folytatta, mely közben két alkalommal a gépkocsiba köpött, amivel a tanúkat is eltalálta. Ezt követően az egyik terhelt a gépkocsi bal első kerekét megrúgta, majd a terheltek a gépkocsitól távoztak, miközben a III. rendű terhelt még visszafordult a tanúk irányába és közölte, amennyiben hatósághoz fordulnak a történetek miatt, akkor az eljárás során megkeresik őket és megtorolják a feljelentést. Ezt követően a három terhelt beszállt az általuk használt gépkocsiba és a helyszínt a főváros irányába elhagyták.

– Az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terheltek a kihívóan közösségellenes és erőszakos magatartást egy non-stop üzemanyag-töltő állomás és gyorsétterem közelében lévő közúton követték el, amely így még az esti órákban is forgalmas, és amely cselekmény a jelenlévőkben riadalmat is okozott (tényállás 1. pont).

– Tanú 2, tanú 3, tanú 4 és egy ismerősük 2017. október 1. napján, a délutáni órákban a cím 1 alatti sörözőben italt kértek és csocsóztak, mely során tanú 2 napszemüvegét fejéről levette és a csocsóasztal melletti asztalra tette.

– A II. rendű terhelt további négy terhelt-társa és tanú 1 társaságában 14:38 óra körüli időben megjelentek a sörözőben, ahol italt rendeltek és biliárdozni kezdtek. A terheltek érkezésekor tanú 2 és társai a csocsózást abbahagyták, italaikat megitták, fizettek és a sörözőből kimentek. Tanú 2 és társai távozását követően, 14:41 óra körüli időben megérkezett az I. rendű és a IV. rendű terhelt is.

– A sörözőben, 14:44 órakor a II. rendű terhelt észrevette a tanú 2 által ottfelejtett napszemüveget, melyet magához vett, társainak megmutatott, végül pedig ruházatába rejtett.

– Tanú 2 a söröző előtti parkolóban vette észre, hogy a sörözőben felejtette napszemüvegét, ezért visszament érte, de azt már nem találta meg. Mivel feltételezte, hogy azt a terheltek tették el, ezért erélyesen felszólította őket, hogy egy percen belül adják vissza a napszemüveget. A terheltek tanú 2 fellépésén felháborodtak, vele szóváltásba keveredtek, melynek során a VI. rendű terhelt az asztalról felvett két biliárdgolyót, az I. rendű terhelt fenyegetően tanú 2 felé indult, akit a II. rendű és a IV. rendű terheltek a kezükben lévő biliárd dákókkal követtek azért, hogy felelősségre vonják őt. Az V. rendű terhelt ezt látva a biliárd dákókat tartó állványhoz szaladt, onnan egy dákót levett, majd azzal társai után szaladt.

– A terheltek fellépését látva tanú 2 a kocsmából kihátrált, és mikor a kocsmá előterébe ért, az ott várakozó tanú 3-mal együtt látták, hogy a terheltek valamennyien az I. rendű terhelt vezetésével feljűk tartanak, valamint a II. rendű és a IV. rendű terheltek a biliárd dákókat ütésre emelik, ezért a kocsmából az utcára kirohantak és az utca vége irányába futni kezdtek, mire a terheltek utánuk indultak. Mivel a terheltek nem tudták utolérni tanú 2-t és társát, ezért a IV. rendű terhelt közelben található házhoz mentek, ahol kaszát, csákányt, kapát és ásónyelet vettek magukhoz, és a kocsmához visszamenve egy ideig azokkal felfegyverkezve várakoztak azért, hogy tanú 2-ék visszamenjenek, de mivel erre nem került sor, a napszemüveget hátrahagyva a helyszínről elmentek.

– A terheltek a kihívóan közösségellenes és erőszakos magatartást a kora délutáni órákban, egy mindenki számára nyitva álló, nyilvános helyen, nyitvatartási időben, több személy jelenlétében követték el, mely a kocsmában jelenlévőkben riadalmat keltett (tényállás 2. pont).

[4] **II. 1.** A jogerős ítélet ellen a II. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt, a felülvizsgálat törvényi okaként a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára való hivatkozással.

[5] Indokolása szerint az eljáró bíróság téves ítéletet eredményező abszolút anyagi jogi szabálysértést követett el, mikor terhére két esetben is megállapította a garázdaság bűncselekményének elkövetését. Kifejtette, hogy az időben első garázdaság esetén az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták azt a fontos tény, hogy nem volt jelen a cselekménynél, melyet a cellainformációk és a tanúvallomások is alátámasztottak, vagyis a bűncselekmény az esetében fel sem merülhet. A második eset kapcsán azt hangsúlyozta, hogy még a felejelentő is elismerte, hogy agresszívan érdeklődött az eltűnt tárgy hollétéről és fenyegetőzősen kívül semmi, így tettelegesség sem történt, ennek hiányában pedig garázdaság megállapításának helye nem lehet.

[6] Álláspontja szerint bűnfelelősségének megállapítása legfeljebb a második cselekményt érintően lehet helytálló, ez esetben pedig a halmazatra tekintettel 4 év 6 hónapig terjedő szabadságvesztés helyett a büntetési tétel legfeljebb három évig terjedő szabadságvesztésre csökken.

[7] Mindezek alapján elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan a jogerős ítélet megváltoztatását, a helyes minősítés megállapítását és a törvénynek megfelelő, de tartamát tekintve jóval enyhébb halmazati büntetés kiszabását indítványozta.

[8] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1342/2023/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben kizártnak, részben alaptalannak találta és a megtámadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.

[9] Indokolása szerint az irányadó tényállás 1. pontjában írt esemény kapcsán a felülvizsgálati indítvány az irányadó tényállást vitatja annak állításával, hogy a cselekménynél nem volt jelen, így ekörben a felülvizsgálati indítvány törvényben kizárt.

[10] Kifejtette, hogy a garázdaság törvényi tényállásában szereplő erőszakos magatartás aktív, támadó jellegű cselekvés, amelynek az 1. tényállási pontban a gépkocsi kerekének megrúgása, a 2. pontban pedig a biliárd dákó ütésre lendítése felel meg. Az irányadó tényállás 1. pontjában írt esetben a II. rendű terhelt cselekménye abban merült ki, hogy támogatólag lépett fel a társai mellett, amely magatartás a bűnsegédi elkövetés megállapítását megalapozza. A 2. tényállásban foglalt cselekmény elkövetésekor a II. rendű terhelt ugyancsak jelen volt, abban úgy vett részt, hogy a vita során a kezében lévő biliárd dákót ő is ütésre emelte fel, amely a személy elleni erőszak megkezdéseként értelmezhető, így az alkalmas volt a garázdaság büntette törvényi tényállásának kimerítésére.

[11] Álláspontja szerint tehát az eljáró bíróságok a cselekményt helyesen minősítették és a felülvizsgálati indítványban írtakkal szemben nem valósult meg anyagi jogszabálysértés és a kiszabott büntetés is törvényes.

[12] 3. A II. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára írásban tett észrevételében a felülvizsgálati indítványát – lényegében az indítványban foglaltak megismétlésével – változatlanul fenntartotta.

[13] 4. A II. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratára írásban tett észrevételében a terhelt felülvizsgálati indítványához csatlakozott. Beadványában a tényállásban rögzítettek alapján, mindkét esetben az erőszakos magatartás létrejöttét vitatta azzal, hogy a tényállás 1. pontjában a II. rendű terhelt személyéhez egyébként sem kötődő köpés és a gépjármű kerekének megrúgása nem erőszakos magatartás, míg a tényállás 2. pontja sem személy, sem dologsérelemet nem tartalmaz.

[14] Kifejtett álláspontja szerint – hivatkozva a Fővárosi Ítéltábla Bf.291/2014/16. számú ítéletének indokolásában foglaltakra – a II. rendű terhelt magatartása valóban riadalmat és esetleges félelmet, megbotránkozást válthatott ki az azt észlelőkben, azonban sem személyt, sem dolgot érintő állagsérelem, tehát erőszakos magatartás nem történt, ekként tényállási elem hiányában ezen deliktum sem állapítható meg. Megjegyezte, hogy az a körülmény, hogy a II. rendű terhelt a cselekménykor jelen volt, önmagában alkalmatlan arra, hogy bűnsegédi elkövetettsége megállapításra kerüljön.

[15] Utal rá, hogy a II. rendű terhelt az ítéleti tényállással megállapított magatartásának helyes és törvényes minősítése a 2012. évi II. törvény 170. §-a szerinti garázdaság szabálysértése, mely büntethetősége elévült, ezért az eljárás megszüntetésének van helye.

[16] **III.** A II. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítvány alaptalan.

[17] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatával szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja, és kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[18] A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – a feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető okok kivételével – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül.

[19] 2. Elöljáróban a felülvizsgálati indítvánnyal összefüggésben a Kúria rögzíti, hogy bár az a felülvizsgálat törvényi okát is megjelölte, azonban a Kúria következetes gyakorlata – az Alkotmánybíróság által is követett általánosan érvényesülő rendező elvre figyelemmel –, hogy a felülvizsgálati indítványt tartalma szerint bírálja el abban az esetben, ha az a felülvizsgálat okát nem vagy hibásan tartalmazza.

[20] A II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa a felülvizsgálat törvényi okát jogszabályi hivatkozásként a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában jelölte meg.

[21] A Be. 649. § (1) bekezdés ba) alpontja alapján felülvizsgálati ok az, ha a bíróság a jogerős ítéletében a cselekmény téves minősítése, vagy a Btk. más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabott ki. Tartalmát tekintve az e felülvizsgálati okon alapuló indítvány nem a bűnösség megállapítását kifogásolja, hanem csupán a cselekmény téves minősítését és a büntetés nemének és/vagy mértékének arra visszavezethetően, illetve önmagában, a Btk. nem a bíró mérlegelésére bízott szabályának megsértése miatt törvénysértő voltát állítja.

[22] Jelen esetben e felülvizsgálati oknak az indítványnak csak az a mondata feleltethető meg, melyben a II. rendű terhelt azt fejtette ki, hogy bűnfelelősségének megállapítása legfeljebb a második cselekményt érintően lehet helytálló, ez esetben pedig a halmazatra tekintettel 4 év 6 hónapig terjedő szabadságvesztés helyett a büntetési tétel legfeljebb három évig terjedő szabadságvesztésre csökken, továbbá az indítvány másodlagos céljaként megjelölt, a jogerős ítélet megváltoztatása iránti igény. A felülvizsgálati indítvány további részéből konkrétumként még kiolvasható tartalom azonban a felülvizsgálati oknak megfeleltethetőség szempontjából az indítványban megjelölttől érdemben jelentősen eltér, miután az a bűnfelelősséget teljes terjedelmében hárítja; azt állítja ugyanis, hogy a tényállás 1. pontjában írt bűncselekmény elkövetésekor jelen sem volt, míg a tényállás 2. pontjában írt esetben tettlegesség hiányában garázdaság megállapításának helye nem lehet.

[23] A Be. anyagi jogszabálysértésre hivatkozással a bűnfelelősség terjedelmét érintően a felülvizsgálatra vezető okokat eltérően szabályozza; egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában, azon túl pedig a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában.

[24] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja felülvizsgálati okként – szemben az előbbivel – akkor valósul meg, ha a jogerős ítéleti tényállásban foglalt terhelti magatartás nem meríti ki (semmilyen) bűncselekmény törvényi tényállási elemeit, avagy – ugyancsak az irányadó tényállásból kitűnően – büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenében került sor a terhelt elítélésére. Ilyen esetben az indítvány célja a terhelt felmentése, vagy vele szemben az eljárás megszüntetése.

[25] A terhelt felülvizsgálati indítványa tartalmát tekintve – mint ahogy a II. rendű terhelt védőjének írásbeli észrevétele tényállási elem hiánya okán – mindenféle bűnfelelősséget negligál, így az a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt oknak feleltethető meg, és ennek ténylegesen a felülvizsgálati indítvány célja sem mond ellent az elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, másodlagosan az ítélet megváltoztatásával a törvényes minősítésnek megfelelő büntetés kiszabására tett indítványával.

[26] A Kúria csak a teljesség kedvéért jegyzi meg, hogy a felülvizsgálati indítvány amellet, hogy helyesen hivatkozott arra, hogy törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között került kiszabásra (BH 2011.97.I., a későbbiekben egyebek mellett: Kúria Bfv.II.1168/2015/12., Bfv.III.907/2016/6., Bfv.I.830/2020/7.), továbbá a felülvizsgálat okának, eseti döntéseket pontosan beidézett, azokat az adott ügy tekintetében nemcsak túlnyomórészt szükségtelenül, de hozzá nem is illeszthető kontextusában tette, miközben a

támadott döntéssel összefüggő konkrét kifogást elenyésző – a már fentebb írtak szerinti – mértékben és tartalommal fogalmazott csak meg.

[27] 3.1. A felülvizsgálati eljárás megkerülhetetlen szabálya a tényálláshoz kötöttség és a tényállás támadhatatlansága, miután a Be. 650. § (2) bekezdése azt írja elő, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható. Ennek megfelelően a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye; a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[28] A tényállás irányadósága azt is jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Nem vizsgálható az sem, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítási eljárást kellő terjedelemben és alaposan folytatták-e le, a bizonyítási eljárás során megvalósítottak-e esetlegesen valamilyen hibát, továbbá az sem, hogy mely bizonyítékokat és milyen okból fogadtak el, illetve, hogy egyes bizonyítékokat helyénvalóan vetettek-e el.

[29] Ebből következően a felülvizsgálat során a tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága nem bírálható felül, a jogerős ítéletben rögzített tényállás nem változtatható meg. Az indítvány nem irányulhat arra, hogy a Kúria a jogerős ítéletben foglalttól eltérő tényállást állapítson meg és a terheltet ezen eltérő tényállás alapján mentse fel vagy cselekményét annak alapján minősítse. Az eljáró bíróság által levont jogkövetkeztetések – így a bűnösség megállapításának és a cselekmény jogi minősítésének – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el (Kúria Bfv.II.388/2021/6.).

[30] Az anyagi jogi okból előterjesztett felülvizsgálati indítvány tehát kizárt, ha ugyan az indítvány a törvényben szabályozott felülvizsgálati okra hivatkozik, azonban azt a jogerős ítéletben megállapítottaktól eltérő tényekre alapítja [Be. 650. § (2) bekezdés]. Jelen esetben pedig a felülvizsgálati indítvány, a tényállás 1. pontjában írt eset tekintetében ezt tette, amikor a bizonyítékok saját szempontú értékelésével, a II. rendű terhelt az alapeljárásban előadott védekezéssel egyezően azt állította, hogy a bűncselekmény elkövetésekor nem volt jelen.

[31] Az irányadó tényállás ugyanis – ezzel szemben – azt rögzíti, hogy a II. rendű terhelt is terhelt-társaival együtt utazott az I. rendű terhelt által vezetett gépjárművel, és vele, valamint a III. rendű terhelttel együtt szállt ki a gépkocsiból és mentek a II. számú tanú által vezetett gépjárműhöz, ahol az I. rendű terhelt részéről a vélt közlekedési nézeteltérés miatti számonkérésre sor került.

[32] A II. rendű terhelt tehát a büntetőjogi felelősséget vitató és a büntetőjogi felelősség alóli mentesülését célzó érvelésben nem jogi érveket sorolt fel, hanem a bizonyítékok értékelésének kifogásolásán keresztül valójában a megállapított tényektől eltérő tények alapján igényelte azt, ekként e részében a felülvizsgálati indítvány törvényben kizárt.

[33] 3.2. A II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa a tényállás 2. pontjában, védőjének írásbeli észrevétele a tényállás által rögzített mindkét eset kapcsán a magatartás erőszakos jellegét, tényállási elem hiányát állították.

[34] A Btk. 339. § (1) bekezdése alapján, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, garázdaság vétsége miatt büntetendő.

[35] A cselekmény súlyosabban, büntettnek minősül és magasabb büntetési tétellel fenyegetett [Btk. 339. § (2) bekezdés], ha a garázdaságot – a jelen ügyben relevánsan –

a) csoportosan,

c) fegyveresen vagy

d) felfegyverkezve követik el.

[36] A garázdaság bűncselekmény jogi tárgya a közösség nyugalma, a közösség alatt pedig a közösségi élet színterein jelen lévő személyek összességét kell érteni.

[37] A garázdaság elkövetési tárgya – bár a tényállásban nem szerepel – személy vagy dolog, amely ellen az erőszakos magatartás irányul, elkövetési magatartása pedig maga a kihívóan közösségellenes erőszakos magatartás.

[38] A „kihívó” jellemző ténylegesen megkülönböztető jegy, miután valójában minden bűncselekmény egyben közösségellenes is. A garázdaság elkövetője tudatában van annak, hogy erőszakos magatartása sérti, illetve sértheti a köznyugalmat, a közrendet, és a cselekményt a közösségi érdek semmibe vételével hajtja végre.

[39] A kihívóan közösségellenes magatartás elkövetési módja az erőszakos elkövetés.

[40] Az „erőszak” és az „erőszakos magatartás” nem azonos fogalmak. Garázdaság megvalósításához az erőszakos magatartás tanúsítása is elégséges, ha a bűncselekmény megállapításának egyéb feltételei is megvalósultak (EBH 2007.1589.).

[41] A Btk. az erőszak fogalmát, mértékét nem (egyik bűncselekmény esetében sem) határozza meg. Az erőszak – értelemszerűen – fizikai erő kifejtésével történő ráhatás, támadást jelent. Az erőszakos magatartás aktív támadó jellegű cselekvés, de arra tekintettel szélesebb körű fogalom, mint az erőszak, miután a személy vagy dolog elleni erő közvetlen alkalmazásán túlmenően magába foglalja az erő alkalmazására irányuló kísérletet vagy a testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetést is, amikor a sértett személy meghátrálással, meneküléssel tudja kivonni magát vagy a dolgot az erőszak alól.

[42] Az erőszakos magatartás iránya szerint lehet tehát egyrészt személy ellen irányuló erőszakos magatartás, mint más testi épségének megsértése, támadó jellegű megérintése, de ide tartozik az olyan támadó jellegű cselekvés is, amely a sértett mozgását, adott helyen való tartózkodását megzavarja. A dolog elleni irányuló erőszakos magatartás rendszerint állagsérelemmel járó rongálással valósul meg, de nem szükségszerűen igényli azt. Mindezek alapján pedig nem kétséges, hogy az erőszakos magatartás tanúsítására a támadott ítélet alapját képező mindkét esetben sor került.

[43] Az irányadó tényállás 1. pontjában írt esetben már azzal, hogy vélt közlekedési konfliktus okán az I. rendű terhelt egy fegyvernek látszó tárggyal a kezében, a II. rendű és a III. rendű terheltekkel együtt a gépkocsiból kiszállt, majd a terheltek együtt a II. számú tanú által vezetett gépkocsihoz mentek, ahol vélt közlekedési nézeteltérésük miatt az I. rendű terhelt fenyegetően kérdőre vonta az I. és II. számú tanúkat, illetve trágár szavakkal illette őket, az erőszakos magatartás, az I. rendű terhelt tekintetében a garázdaság tettesi elkövetési alakzatú megállapítását megalapozza.

[44] A Kúria osztotta tehát a másodfokú bíróság e körben adott indokolását, nevezetesen, hogy az erőszakos magatartás megállapítására nem kizárólag a gépkocsi kerekének megrúgása vezetett, amely esetében – amint azt a Kúria a védői észrevétellel szemben már rögzítette – az állagsérelem bekövetkezése nem szükséges, az erőszakos magatartás megállapítását annak hiánya ugyanis nem zárja ki.

[45] Az irányadó tényállás alapján – a másodfokú bíróság erre tekintettel módosította a II. rendű terhelt elkövetői alakzatát – nem merült fel, hogy a II. rendű terhelt maga tényállási elemet valósított volna meg. A bűnsegédi felelősség megállapítását ez nem zárja ki, ellenkezőleg éppen ez az egyik feltétele. A bűncselekmény helyszínén való jelenlét pedig akkor válik (pszichikai) bűnsegéllyé, ha azzal a bűnsegéd szándékosan a tettesre bátorító, erősítő, a sértettre pedig bénító, akarategyengítő hatást gyakorol. Erre pedig a külvilágban megvalósult tények alapján lehet következtetést vonni.

[46] A Kúria – amint azt korábbi határozataiban már többször kifejtette – az elkövető (így a bűnsegéd) választja meg mindig magatartásának módját, ami – értelemszerűen – helyzeti előnyéből fakadó lehetőség. Ha nem korlátozza a külvilág számára világosan és a másik elkövető számára kifejezetten saját magatartása hatókörét, akkor az egyidejű, azonos térben, egymás észrevehető, elérhető – ekként közvetlen – közelségében kifejtett elkövetői (tettesi és részesi) magatartások kölcsönösen szándékegységben vannak.

[47] Önmagában a bátorító jelenlét – s ekként a bűnsegédi bűnösség – lényege ugyanis nem csupán abban áll, hogy a tettest erősíti. A sértett felől ez azt jelenti, hogy – különösebb tevékenység nélkül is – megosztja a védekező sértett figyelmét, ezzel gyengíti az elkövetésnek való ellenállást, tehát segíti a bűncselekmény elkövetését.

[48] Ilyen körülmények között, aki bizonytalan jelenlétének a másakra való hatásában, a történések kimenetelében, akkor választhatja azt, hogy elmegy. Ha viszont ott marad, akkor legalábbis eshetőlegesen tudatában van annak, hogy sérelem okozásába kapcsolódott be. Elhatárolódására vonatkozó, a külvilágban felismerhető magatartás hiányában azonban utóbb sem hivatkozhat – a ténybeliség ellenére – eredményesen arra, hogy a terhelt szándékát nem ismerte, és azzal nem azonosult (Kúria Bfv.III.21/2015/7.).

[49] Másképpen tehát a részesnek a becsatlakozása idején lehetősége van kinyilvánítania szándéktartalmát a sértett és a tettes felé is, ha azonban ezt nem teszi, tehát a szándékegység hiányát nem teszi érzékelhetővé, akkor számolnia kell azzal, hogy folyamatos jelenléte a tettest bátorítja, a sértettet gyengíti.

[50] A jelen ügyben az irányadó tényállásban pedig nem csak hogy ilyen – a saját szándékát egyértelműen kifejező, a másik szándékához képest korlátozó – magatartás nincs, éppen azzal ellenkezőleg a II. rendű terhelt részéről az I. rendű terheltet támogató magatartás a nyilvánvaló.

[51] A II. rendű terhelt a vélt közlekedési konfliktussal érintett I. rendű terhelt által vezetett gépkocsiban ült, az e konfliktus miatti felháborodásának szóban is hangot adó és e célból a gépkocsiból fegyvernek látszó tárggyal kiszálló I. rendű terhelttel – és a III. rendű terhelttel – együtt ment a II. számú tanú várakozó gépjárművéhez, ahol aztán az I. rendű terhelt az I. és II. számú tanúkat szidalmazta, fenyegette, a kocsiba köpött, majd a terheltek a gépkocsitól is közösen távoztak. Az irányadó tényállás alapján tehát a II. rendű terhelt végig a helyszínen tartózkodott, következőképpen az erőszakos magatartást is észlelte, a társaival fennálló szándékegységét egyértelmű és félreérthetetlen cselekvőségével ki is nyilvánította.

[52] Ezért a II. rendű terhelt bűnsegédi felelősségét a tényállás 1. pontjában írt esetben a jogerős ítéletben a bíróság az irányadó tényállásban foglalt ténybeli adatokra alapítva mindenben helyesen, az anyagi jogszabályok sérelme nélkül állapította meg.

[53] 3.3. Az erőszakos magatartás és a szándékegység körében kifejtettek pedig irányadók a tényállás 2. pontjában írt esetet érintően is.

[54] Az irányadó tényállás ugyanis egyértelműen tartalmazza, hogy a terheltek tanú 2 fellépésén felháborodtak, vele szóváltásba keveredtek, melynek során a II. rendű és a IV. rendű terhelt a kezükben lévő dákokkal felelősségre vonási célzattal fenyegetően tanú 2 felé indultak, aki a terheltek fellépését látva a kocsmából kihátrált, majd amikor a II. rendű és a IV. rendű terheltek a biliárd dákokat ütésre emelték a kocsmát futva elhagyták.

[55] Jelen esetben – eltérően a tényállás 1. pontjában írt, a II. rendű terhelt részesi elkövetői alakzatára vezető esettől – a II. rendű terhelt támadólag lépett fel a sértettel szemben, a biliárd dáko ütésre emelése a sértett irányába az erőszakos magatartás megállapítását megalapozta.

[56] A Kúria kialakult gyakorlata szerint a garázdaság büntette társtetteseinek szándék- és akarategysége szempontjából annak belátása szükséges, hogy az egymással – vagy másokkal – szembeni erőszakos cselekedetük közvetlenül és durván sértheti a közösség nyugalma.

[57] A társtettség megállapításához szükséges szándékegységnek egyébiránt nem feltétele az előzetes megállapodás, szóbeli megegyezés. A tett közös végrehajtásában megmutatkozó egyetértés a cselekmény helyszínén, a véghezvitel során is létrejöhet.

[58] Mindezen körülmények alapján a II. rendű terhelt cselekménye a tényállás 2. pontjában írt esetben tényállásszerű erőszakot kifejtő volt, a közösség nyugalma sérte, amely alkalmas volt megbotránkozás, riadalom kiváltására, ekként a terhelt terhére rótt cselekmény minősítése is törvényes.

[59] 4. A II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa a minősítés kedvezőbb módosítása esetére kedvezőbb joghátrány alkalmazásának lehetőségét is felvetette.

[60] A felülvizsgálatban a jogerős ítéletben kiszabott büntetés önmagában nem, hanem csak feltételhez kötötten vizsgálható; az említett jogszabályi hivatkozás első fordulata alapján akkor, ha a büntetés törvénysértő volta a cselekmény téves minősítésére, a második fordulata szerint pedig akkor, ha a büntető anyagi jog más szabályának megsértésére vezethető vissza [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont]. Következésképp téves minősítés vagy más anyagi jogszabálysértés hiányában a kiszabott büntetés neme és mértéke felülvizsgálat tárgya nem lehet; amennyiben a minősítés törvényes és a büntetés egyéb anyagi jogszabályt sem sért, a mérlegelési jogkörben, törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke a felülvizsgálati eljárásban nem támadható [Kúria Bfv.I.1.502/2016. (BH 2017.219.II.), Kúria Bfv.I.415/2016. (BH 2016.264.II.)].

[61] Jelen ügyben az indítványnak a téves minősítésre hivatkozása [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpont] nem vezetett eredményre, ekként a büntetés mértéke önmagában már nem lehetett felülvizsgálat tárgya.

[62] 5. Végül a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal összefüggésben a teljesség kedvéért megjegyzi, hogy az indítványban hivatkozott „abszolút anyagi jogi szabálysértés” fogalmát sem a törvény, sem a jogirodalom nem ismeri. Az eljárási szabálysértések oszthatók fel abszolút [Be. 608. § (1) bekezdés] és relatív [Be. 609. § (1)-(2) bekezdés] eljárási szabálysértésekre, attól függően, hogy az eljárási szabálysértés mérlegelés nélkül kötelezővé, vagy csupán további feltételek mellett lehetővé teszi a jogorvoslással támadott határozat hatályon kívül helyezését. Az „abszolút anyagi jogi szabálysértés” azonban tartalom nélküli hivatkozás.

[63] Mindezekre tekintettel – miután a Kúria olyan felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt – a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a II. rendű terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[64] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[65] **IV.** A végzés ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek, felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[66] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. június 25.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró